

รายงานการศึกษา ฝึกรอบรม ประชุม ดูงาน สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย ในประเทศ และต่างประเทศ
(ระยะสั้นไม่เกิน ๙๐ วัน และ ระยะยาวตั้งแต่ ๙๐ วันขึ้นไป)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ชื่อ - นามสกุล นางสาวชุตติมา โพธิ์แก้ว

อายุ ๒๖ ปี การศึกษา พยาบาลศาสตรบัณฑิต

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การพยาบาลผู้ป่วยห้องผ่าตัด

๑.๒ ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

ให้การพยาบาลผู้รับบริการระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัดและระยะหลังผ่าตัด

๑.๓ ชื่อเรื่อง / หลักสูตร การประชุมวิชาการฟื้นฟูความรู้ทางการพยาบาลห้องผ่าตัด ประจำปี ๒๕๖๗

เพื่อ ศึกษา ฝึกรอบรม ประชุม ดูงาน สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย

งบประมาณ เงินงบประมาณกรุงเทพมหานคร เงินบำรุงโรงพยาบาล

ทุนส่วนตัว

จำนวนเงิน ๒,๕๐๐ บาท ระหว่างวันที่ ๖ - ๗ มิถุนายน ๒๕๖๗

สถานที่ โรงแรมใบหยกสกาย กรุงเทพมหานคร

คุณวุฒิ / วุฒิบัตรที่ได้รับ Annual Meeting for Operating Room Nurses in Ophthalmic Surgery ๑๒th

การเผยแพร่รายงานผลการศึกษา / ฝึกรอบรม / ประชุม สัมมนา ผ่านเว็บไซต์สำนักงานแพทย์ และ

กรุงเทพมหานคร

ยินยอม

ไม่ยินยอม

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา ฝึกรอบรม ประชุม ดูงาน สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย (โปรดให้ข้อมูลในเชิงวิชาการ)

๒.๑ วัตถุประสงค์ ฟื้นฟูความรู้และมาตรฐานทักษะปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยผ่าตัด

ทางจักษุและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้รวมถึงการสร้างเครือข่ายวิชาชีพด้านการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัด

ทางจักษุ

๒.๒ เนื้อหา ๑ Up-To-date (สถานการณ์ปัจจุบัน)

๑.๑ ต้อกระจกและการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ (Cataract with IOL Surgery for nurse) สาเหตุหลักมาจากการมองไม่เห็น (Blindness) การแก้ไขคือการผ่าตัดลอกต้อกระจกและเปลี่ยนเลนส์ตา มีการผ่าตัด ๒ แบบ คือ

๑. การผ่าตัดต้อกระจกโดยใช้คลื่นเสียง หรืออัลตราซาวด์ที่มีความถี่สูงเข้าไปสลายเนื้อ แก้วตาแล้วดูดออกมาทิ้ง และจึงนำแก้วตาเทียมใส่เข้าไป

๒. การผ่าตัดเอาแก้วตาออกเหลือแต่เปลือกหุ้มแก้วตาด้านหลัง

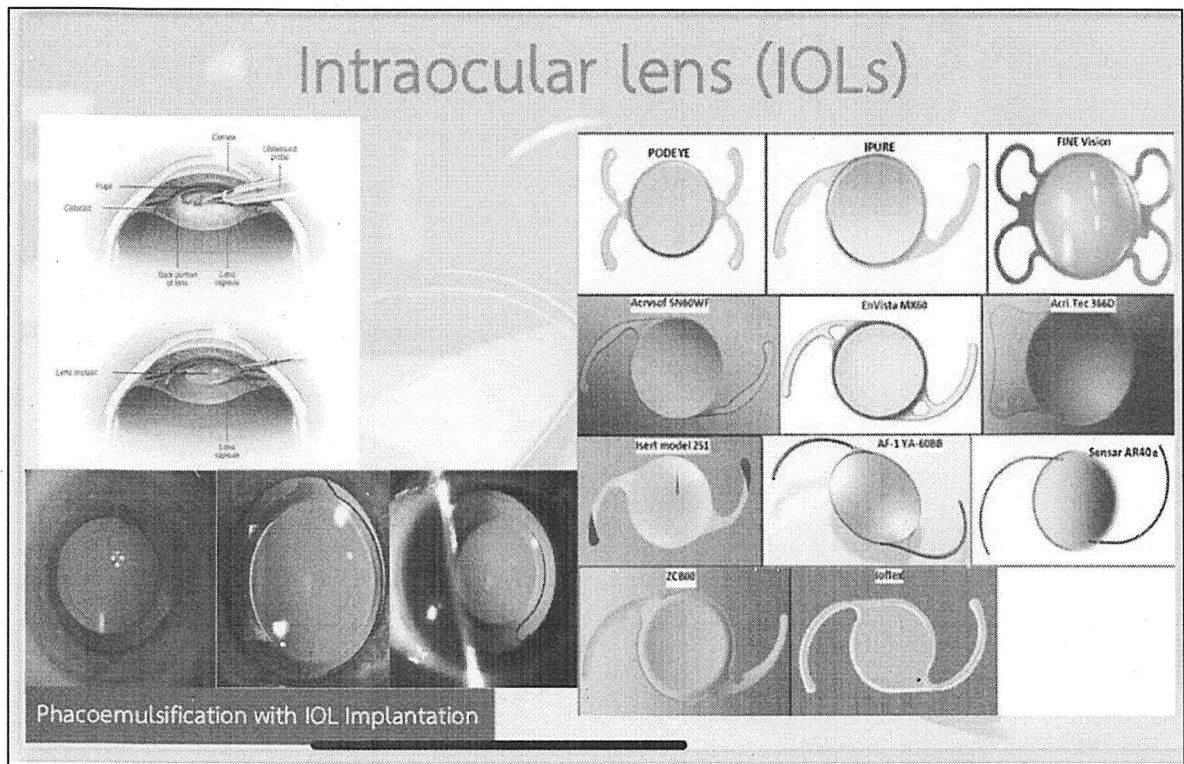
๑.๒ การเปลี่ยนตำแหน่งและการแลกเปลี่ยน IOL (Reposition and Exchange) การผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ตาข้อบ่งชี้ในการทำผ่าตัด

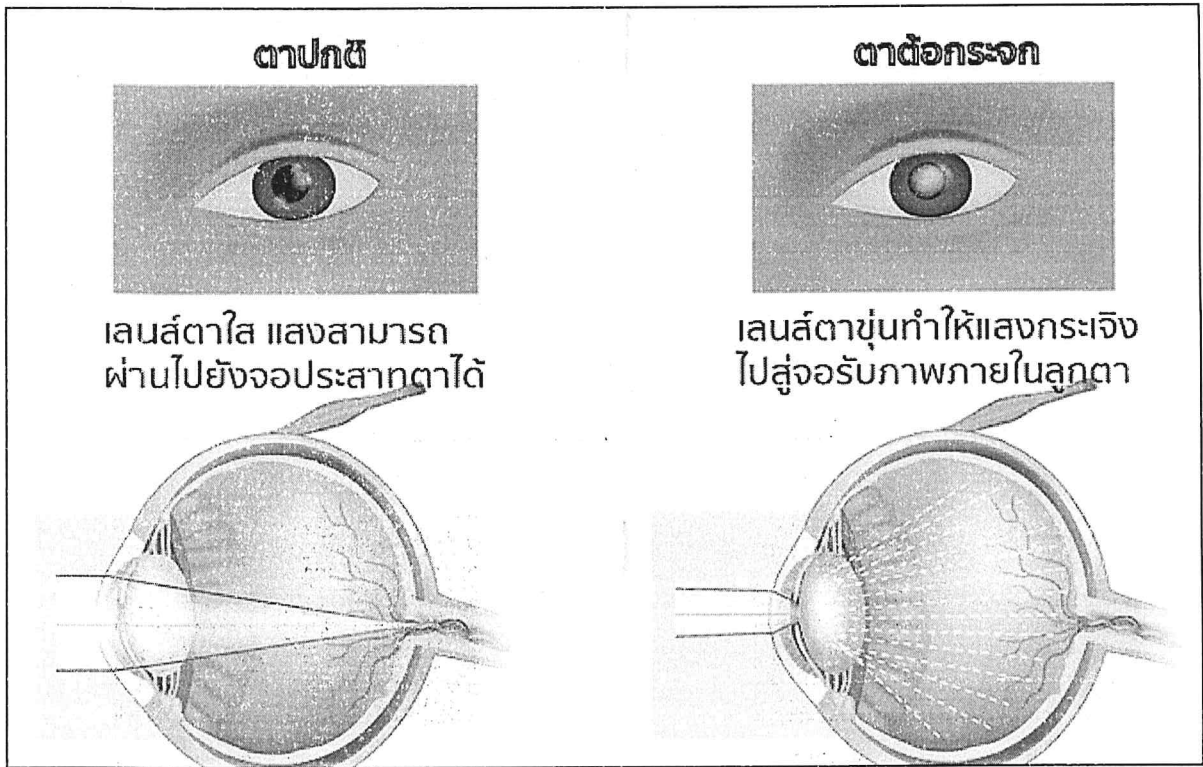
๑. ใส่เลนส์ผิดขนาด
๒. เกิดภาพแสงจ้าหรือแสงแยงตา (Glare vision)
๓. ตำแหน่งของเลนส์ตาเก่าที่ใส่ไม่คงที่

การแก้ไข นำเลนส์ตาเก่าออก และใส่ใหม่ โดยวิธีการที่นำเลนส์ตาเก่าออกต้องลดการทำลายถุงหุ้มเลนส์ให้น้อยที่สุด

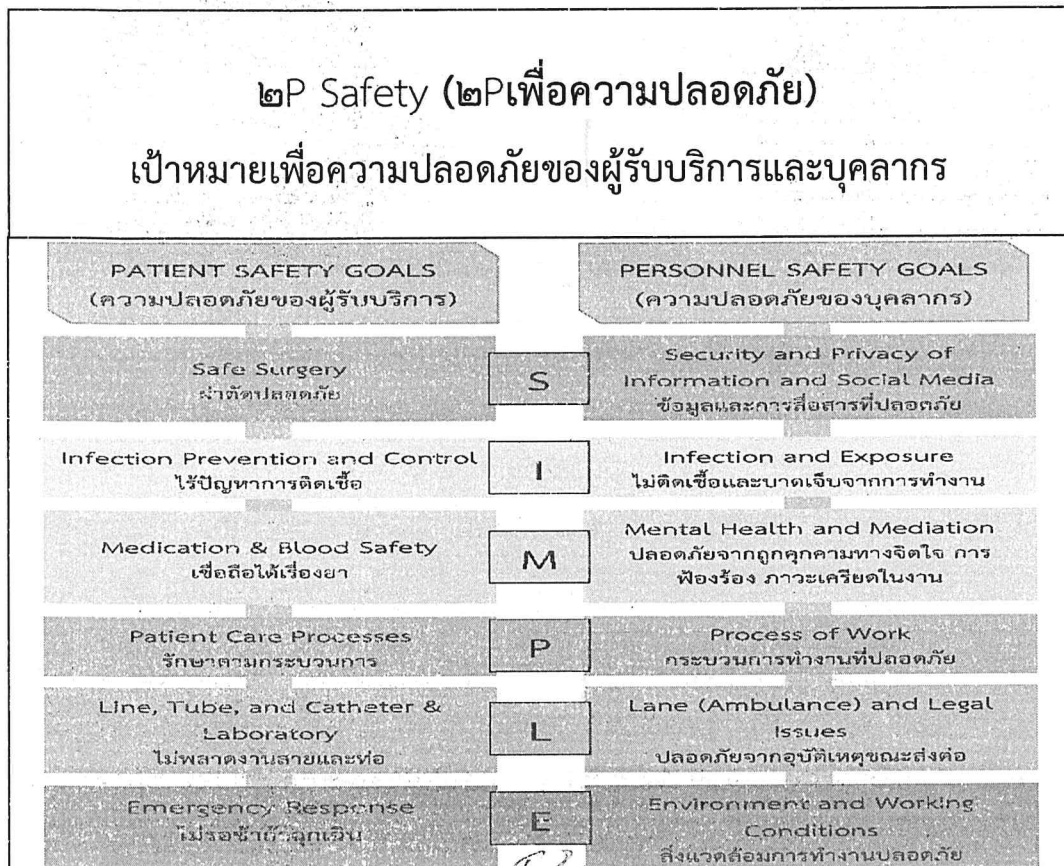
๑.๓ การเลือกเลนส์ (Lens power selection)

๑.๓.๑ ชนิดของเลนส์ โพลีเมทิลเมทาคริเลต (Polymethyl Methacrylate) (PMMA) ทอริโมพลาสติกโพลีเมอร์โปร่งใสซึ่งเป็นเม็ดพลาสติกอะคริลิก เป็นเลนส์ชนิดแรกที่ผลิตขึ้น ข้อเสียคือ ต้องเปิดแผลขนาดใหญ่เพื่อใส่เลนส์อะคริลิกพับได้แบบไม่ชอบน้ำ (Hydrophobic Foldable Acrylic) ข้อดี ง่ายต่อการใส่ นิยมใช้มากในปัจจุบัน อะคริลิกแบบพับได้ (Hydrophilic Foldable Acrylic) ข้อดี ราคาถูกและเห็นแสงจ้าน้อยลง ข้อเสียคือ เลนส์ผิดรูปได้ง่าย

๑.๓.๒ IOLs Power calculation (การคำนวณขนาดของเลนส์) สูตร คือ $K+AxL+Formular = IOL\ power$
 ๒. 2P safety (การจัดการคุณภาพและความปลอดภัยผู้ป่วยและบุคลากรห้องผ่าตัด)

๓. อุปกรณ์ เครื่องมือและวิธีการใช้งาน (Best practices in the care & handling of Ophthalmic instruments)

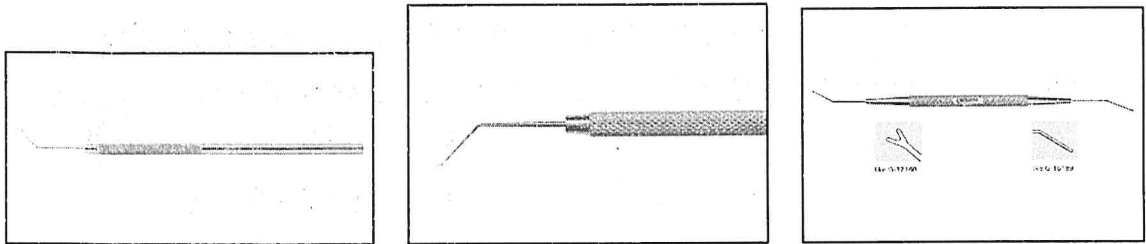
- ๓.๑ Forceps มีเขี้ยวใช้สำหรับจับเนื้อเยื่อ ไม่มีเขี้ยวใช้สำหรับช่วยผูกไหม
- ๓.๒ Corneal Forceps ใช้สำหรับจับเนื้อเยื่อบางๆเช่น กระจกตา หรือเยื่อบุตาขาวช่วยในการเย็บแผล
- ๓.๓ Capsulorrhexis Forceps ใช้สำหรับฉีก Anterior Capsule
- ๓.๔ McPherson Tying Forceps ปลายมีลักษณะแบน ไม่มีเขี้ยว ใช้สำหรับผูกไหม ผังปมไหม
- ๓.๕ Needle holder เป็นอุปกรณ์จับไหม มี ๒ แบบ

๓.๕.๑ ที่ใส่เข็มสปริง (Spring needle holder) แบบด้ามจับที่

ใช้การบีบและคลายมือในการปล่อยไหม มีขนาด ๖-๐ ถึง ๑๐-๐ , ปลายโค้ง - ตรง , แบบล็อก - ไม่ล็อก

๓.๕.๒ ที่วางเข็มแบบแหวนหรือไอริส (Ring or Iris needle holder) แบบด้ามจับที่มีวงกลม

ให้ใส่นิ้วเข้าไปใช้ความยาว ๔ นิ้ว ๓.๖ เครื่องมือประเภทมีเขี้ยวเกี่ยว

๓.๗ Scissors (กรรไกร) Spring scissors คือด้ามจับที่ใช้การบีบและคลายมือในการตัด

Westcott scissors ใช้สำหรับตัดเนื้อเยื่อ

Corneal scissors ใช้สำหรับตัดกระจกตา

Iris scissors ใช้สำหรับตัดม่านตา

Vannas scissors ใช้สำหรับตัดวุ้นตา

๓.๘ Simcoe ใช้สำหรับดูดน้ำเข้าและน้ำออก

๓.๙ Eye speculum ใช้สำหรับช่วยถ่างขยายเปลือกตา มี ๒ แบบ คือ Wire speculum (แบบลวด) และ Adjustable speculum (แบบลวดปรับขยายได้)

๓.๑๐ Handpiece phaco and I/A หัวต่อสำหรับคลื่นอัลตราซาวด์ที่ใช้ในการสลายเลนส์ตา

๓.๑๑ เครื่องมือสำหรับผ่าตัดจอตา

การดูแลและบำรุงรักษา คือรู้จักเครื่องมือและรู้วิธีการใช้ ใช้งานให้ถูกประเภทเพื่อลดการชำรุดของเครื่องมือ

๔. การผ่าตัดจอประสาทตา (Retina Surgery)

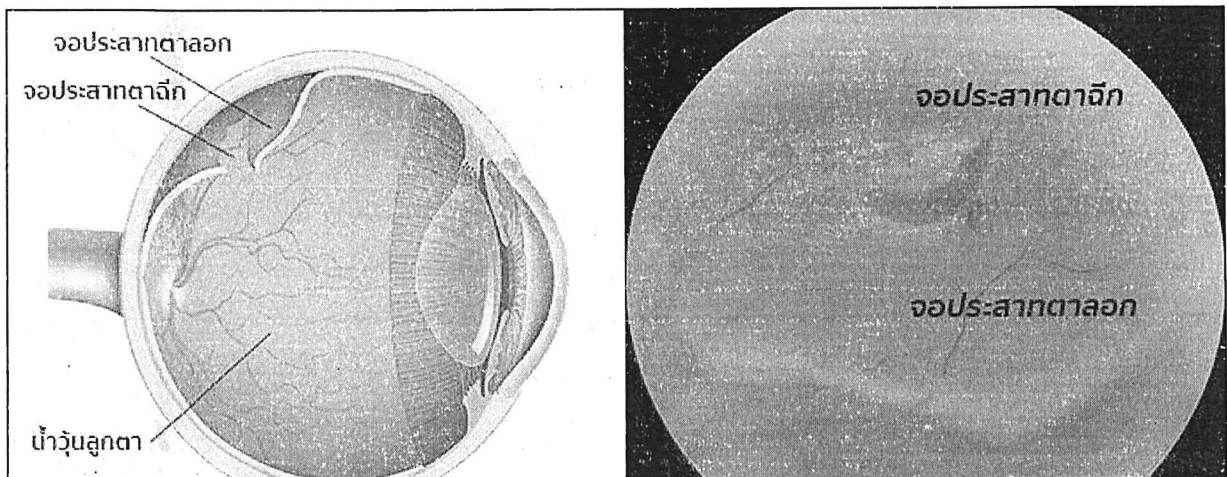
๔.๑ ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด (Surgical Indications)

- ๑. Rhegmatogenous retinal detachment (RRD) จอตาลอกชนิดที่มีรูฉีกขาดของจอตา
- ๒. Dislocated intraocular lens / Retained lens material เลนส์เลื่อนหรือเลนส์ค้าง
- ๓. Macular pucker/Epiretinal membrane (ERM) ภาวะที่พังผืดชนิดที่ไม่มีหลอดเลือดเกิดขึ้นบริเวณบนชั้นผิวของจอตา
- ๔. Refractory uveitis ม่านตาอักเสบ

๕. Intraocular foreign bodies สิ่งแปลกปลอมติดค้างในลูกตา
๖. Proliferative diabetic retinopathy (PDR,VH) เป็นภาวะเบาหวานเข้าจอประสาทตาที่มีเส้นเลือดงอกใหม่
๗. Giant tear retina จอประสาทตาฉีกขาด
๘. Tractional retinal detachment (TRD) จอตาลอกชนิดที่เกิดจากพังผืดดึงรั้ง
๙. Endophthalmitis การติดเชื้อภายในลูกตา
๑๐. Macular hole (MH) โรคจุดรับภาพจอประสาทตาเป็นรู

๔.๒ การรักษา

- ๔.๒.๑ Pneumatic retinopexy (การฉีดแก๊สที่ขยายตัวได้) คือ SF_๖ (Sulfer hexafluoride) และ C_๓F_๘ (Perfluorocarbon)
- ๔.๒.๒ การจี้เย็นจอตา (Cryoretinopexy)
- ๔.๒.๓ การรัดบริเวณตาขาว (Scleral buckling)
- ๔.๒.๔ การผ่าตัดวุ้นน้ำตาและซ่อมจอตา (Pars palnavitrectomy) คือการผ่าตัดโดยใช้เครื่องมือพิเศษผ่านเข้าไปตรงตำแหน่งที่เรียกว่า Pars plana เพื่อตัดวุ้นตา และเนื้อเยื่อพังผืดที่ดึงรั้งจอตาออกมาทำร่วมกับการเลเซอร์เพื่อปิดบริเวณฉีกขาดและใส่แก๊สหรือน้ำมันเพื่อดันให้จอตาติดกลับ

๕. การผ่าตัดแก้ไขสายตาคัดปกติ(Surgical Treatment of Refractive Error)

- ๕.๑ การผ่าตัดที่กระจกตา (Keratrefractive Surgery)
  - ๕.๑.๑ เป็นการผ่าตัดตาด้วยเลเซอร์วิธีแรกเพื่อแก้ไขภาวะสายตาสั้น สายตาเอียงและสายตาวายโดยใช้เลเซอร์
  - ๕.๑.๒ Blade LASIK แยกชั้นกระจกตาสั้นบนเปิดขึ้นมาเป็นฝาด้วยใบมีด (Microkeratome) ใบมีดขนาดเล็กที่ถูกออกแบบรับกับเครื่องมือ ให้พอดีกับขนาด ความโค้งของดวงตา
  - ๕.๑.๓ Femto LASIK แยกชั้นกระจกตาสั้นบนเปิดขึ้นมาเป็นฝาด้วย Femtosecond Laser เป็นเครื่องเลเซอร์ที่ปลดปล่อยพลังงานเลเซอร์ในอัตราความเร็วสูงวัดเป็นหน่วยได้ ๑ เฟมโตวินาที หรือหนึ่งในพันล้านวินาที
  - ๕.๑.๔ ReLEx SMILE (Refractive Lenticule Extraction) SMILE (Small Incision Lenticule Extraction) คือผ่าตัดแก้ไขสายตาโดยไม่ต้องเปิดฝากระจกตา

๕.๒ การผ่าตัดที่เลนส์ (Lenticular Refractive Surgery)

ผ่าตัดเลนส์เสริม (Phakic Intraocular Lens Implantation) iCL

ผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ (Refractive Lens Exchange หรือ Clear Lens Extraction with Intraocular Lens (IOL) Implantation

๒.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๒.๓.๑ ต่อตนเอง

๑. ทบพจน เพิ่มพูนและแลกเปลี่ยนทักษะการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับผ่าตัดลอกต้อกระจก และเปลี่ยนเลนส์ตา

๒. ได้เรียนรู้วิธีการดูแลและบำรุงรักษาเครื่องมือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อลดความเสียหายหรือชำรุดจากการใช้งาน

๓. ได้เรียนรู้วิธีการวินิจฉัย การผ่าตัด รวมถึงการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดจอประสาทตา (Retina Surgery)

๔. ได้เรียนรู้วิธีการวินิจฉัย การผ่าตัด รวมถึงการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดแก้ไขสายตา (Refractive Surgery) เช่น การทำการผ่าตัดตาด้วยเลเซอร์วิธีแรกเพื่อแก้ไขภาวะสายตาสั้น สายตาเอียง และสายตาวายโดยใช้เลเซอร์ หรือ ผ่าตัดแก้ไขสายตาโดยไม่ต้องเปิดฝากระจกตา

๒.๓.๒ ต่อหน่วยงาน

๑. ถ่ายทอดความรู้และทักษะได้จากการแลกเปลี่ยนเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับผ่าตัดลอกต้อกระจกและเปลี่ยนเลนส์ตา เพื่อเพิ่มศักยภาพและยกระดับในการให้บริการ

๒. ถ่ายทอดวิธีการดูแลและบำรุงรักษาเครื่องมือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ช่วยลดค่าใช้จ่ายจากการซ่อมบำรุงเครื่องมือที่ชำรุดจากการใช้งาน

๓. ถ่ายทอดความรู้เรื่องการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดจอประสาทตา (Retina Surgery) เพื่อเตรียมรองรับการขยายการให้บริการรักษาและผ่าตัดโรคจอประสาทตาของโรงพยาบาลในอนาคต

๔. ถ่ายทอดความรู้เรื่องการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดแก้ไขสายตา (Refractive Surgery) เช่น การทำการผ่าตัดตาด้วยเลเซอร์วิธีแรกเพื่อแก้ไขภาวะสายตาสั้น สายตาเอียงและสายตาวายโดยใช้เลเซอร์ หรือ ผ่าตัดแก้ไขสายตาโดยไม่ต้องเปิดฝากระจกตา เพื่อเตรียมรองรับการขยายการให้บริการรักษาและผ่าตัดแก้ไขสายตาของโรงพยาบาลในอนาคต

๒.๓.๓ อื่น ๆ (ระบุ) ช่วยแพทย์ผ่าตัดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดจากการผ่าตัดได้ เช่น ระยะเวลาการผ่าตัดนานเกินไป หรือการใส่เลนส์ผิดขนาด

ส่วนที่ ๓ ปัญหาและอุปสรรค

๓.๑ การปรับปรุง มีความจำเป็นเพิ่มจำนวนอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้งานการผ่าตัดทางจักษุ

๓.๒ การพัฒนา

๑. ควรมีการจัดส่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการผู้ป่วยผ่าตัดทางจักษุประชุมหรืออบรม เพื่อฟื้นฟูและเพิ่มการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

๒. ควรมีการจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับรองรับการให้บริการรักษาและผ่าตัดโรคทางจอประสาทตา (Retina Surgery)

ส่วนที่ ๔ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดอบรมเรื่องการดูแลและเตรียมตัวผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดทางจักษุภายในโรงพยาบาล เพื่อที่จะได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่มีคุณภาพมากที่สุด

ลงชื่อ.....*จิตติมา ไช้ไทร*.....ผู้รายงาน
(*นางสาวจิตติมา ไช้ไทร*)

ส่วนที่ ๕ ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

เห็นควรพิจารณาว่าได้ไม่ปฏิบัติตาม

ลงชื่อ.....*เจ.เจ.*.....หัวหน้าส่วนราชการ

(นางสาววรรณิกา แสงสุริย์)
รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลน่ายลารแพทย์
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชพิพัฒน์

QR Code รายงานการประชุม

การผ่าตัดที่กระจกตา

- 1. เป็นการผ่าตัดตาด้วยเลเซอร์วิธีเราก-แยกชั้นกระจกตาส่วนบนเป็นชั้นๆ เป็นตัวบีบรัด
- 2. Femto LASIK แยกชั้นกระจกตาส่วนบนเปิดขึ้นมาเป็นผืนด้วย Femtosecond Laser เป็นเครื่องมือเลเซอร์ที่ปลดปล่อยพลังงานเลเซอร์ในอัตราความเร็วสูงวัดเป็นหน่วยได้ ๑ เฟมโตวินาทีหรือหนึ่งในพันล้านส่วนของวินาที
- ๓. Relex SMILE คือ ผ่าตัดแก้ไขสายตาโดยไม่ต้องเปิดแผลกระจกตา

การผ่าตัดที่เลนส์
ผ่าตัดเลนส์เสริม
ผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์

การผ่าตัดแก้ไขสายตาผิดปกติ

การผ่าตัดจอประสาทตา

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัด (Surgical Indications)
จอตาออกชนิดที่มีรูรั่วลักษณะของจอตา, เลนส์เลื่อนหรือเลนส์ค้ำง, ภาวะที่รังสีชนิดที่ไม่มิลอดเคลื่อนเกิดขึ้นบริเวณบนชั้นผิวของจอตา, ภาวะตาอักเสบ, สิ่งแปลกปลอมติดค้างในลูกตา, ภาวะเบาหวานฉับจอประสาทตาที่มีเส้นเลือดงอกใหม่, จอประสาทตาฉีกขาด, จอตาออกชนิดที่เกิดจากพังผืดดึงรั้ง, การตัดเยื่อภายในลูกตา, โรคจุดรับภาพจอประสาทตาเป็นรู

การรักษา

- การฉีดแก๊สที่ขยายตัวได้
- การฉีเยื่อจอตา
- การรัศบริเวณตาขาว
- การผ่าตัดนำน้ำตาและขอมจอตา

ต้องการและการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์
สาเหตุหลักมาจากการมองไม่เห็น (Blindness)

สถานการณ์ปัจจุบัน

การประชุมวิชาการฟื้นฟู ความรู้ทางการแพทย์พยาบาล หัตถ์ผ่าตัด ประจำปี ๒๕๖๗

๒P เพื่อความปลอดภัย

การเลือกเลนส์ (Lens power selection)

- ๑. ชนิดของเลนส์ Polymethyl Methacrylate (PMMA) เป็นเลนส์ชนิดแรกที่ผลิตขึ้น ข้อเสียคือ ต้องเปิดแผลขนาดใหญ่เพื่อใส่เลนส์
- ๒. Hydrophobic Foldable Acrylic ข้อดี ง่ายต่อการใส่ นิยมใช้มากในปัจจุบัน
- ๓. Hydrophilic Foldable Acrylic ข้อดี ราคาถูกและเห็นแสงจำนวนน้อยลง ข้อเสียคือ เลนส์ติดรูปได้ง่าย

คือเป้าหมายความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient Safety) และความปลอดภัยของบุคลากร (Personel safety)

IOL Reposition and Exchange การผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ตา

- ข้อบ่งชี้ไม่มีการทำผ่าตัด
- ๑. ใส่เลนส์ผิดขนาด
- ๒. เกิดภาพแสงจ้าหรือแสงแยงตา (Glare vision)
- ๓. ตำแหน่งของเลนส์ตาเก่าที่ไม่มั่นคงที่

ประโยชน์ที่ได้รับของตนเอง

พบทวน เพิ่มพูนและแลกเปลี่ยนทักษะ การให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับผ่าตัดลอกต้อกระจกและเปลี่ยนเลนส์ตาได้เรียนรู้วิธีการดูแลและบำรุงรักษาเครื่องมือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงหรือข้อผิดพลาดจากการใช้งาน ได้เรียนรู้วิธีการวินิจฉัยการผ่าตัด รวมถึงการให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดจอประสาทตา

อุปกรณ์เครื่องมือและวิธีการใช้งาน

การดูแลและบำรุงรักษา คือ รู้จักเครื่องมือและวิธีการใช้งานให้ถูกประเภทเพื่อลดการชำรุดของเครื่องมือ

การนำไปใช้ในหน่วยงาน

นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดความรู้และทักษะได้จากการแลกเปลี่ยนเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับผ่าตัดลอกต้อกระจก การเปลี่ยนเลนส์ตา รวมถึงการผ่าตัดทางจอประสาทตา เพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับและยกระดับในการให้บริการ

นางสาวชุตติมา โพธิ์แก้ว พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
ห้องผ่าตัด โรงพยาบาลราชวิถีพัฒนา

